

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Milliseid Euroopa pangandussektori muudatused kaasnevad uute finantseeskirjadega?” (omaalgatuslik arvamus)

(2012/C 299/02)

Raportöör: **Anna NIETYKSZA**

Kaasraportöör: **Pierre GENDRE**

14. juulil 2011 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Milliseid Euroopa pangandussektori muudatused kaasnevad uute finantseeskirjadega?”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööstuse muutuste nõuandekomisjon võttis arvamuse vastu 11. juunil 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 482. istungjärgul 11.–12. juulil 2012 (12. juuli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 135, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 ELi SKPst keskmiselt 5 % moodustava pangandussektori peamine ülesanne peab olema reaalmajanduse ning eelkõige innovatiivsete ettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete kasvu rahastamine, kuna need ettevõtted on Euroopa majandust edasiviiv jõud, ning samal ajal kindlustada hoiustajate hoiuseid.

1.2 Komitee kiidab Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide püüeid tugevdada pangandussektorit ja hoida ära uusi finantskriise riskide vähendamise ja nende mõju leevendamiseks.

1.3 Komitee leiab, et hiljutistest majandus- ja finantskriisidest tuleb teha omad järeldused ning kohaldada uut käsitusviisi riigi-, Euroopa ja rahvusvaheliste asutuste teostatavale tõhusamale järelevalvele ning anda finantsasutustele suurem vastutus.

1.4 Komitee toetab meetmeid, mille eesmärk on tugevdada pankade kapitali struktuuri ja nende suutlikkust majandust rahastada, hoiatades pangajuhte kiusatuse eest saada väga lühiajalist kasu ning turge destabiliseerivate spekulatiivsete tegevuste eest.

Pangajuhtide ja riiklike, Euroopa ja pangasiseste järelevalveorganite vastutusvaldkonnad peaksid olema selgelt ja paremini määratletud, et edendada läbipaistvatel reeglitel tuginevat eetilist käitumist.

1.5 Komitee juhib tähelepanu kontrollimeetmete kuhjumisest tulenevatele raskustele ning väljakutsetele, millega 8 000 Euroopa panka peavad Euroopa keerulises majanduslikus olukorras, kus valitseb võlakriis, mille ulatus ja tagajärg ei ole veel hoomatav, majanduse rahastamise jätkamiseks toime tulema.

1.6 Euroopa pangad on tihedas konkurentsivõrre kolmandate riikide pankadega, millele ei kehti nende päritoluriigis samad seaduslikud ja regulatiivsed nõuded kui Euroopas.

1.7 Kapitali struktuuri tugevdamise meetmetega nähakse ette suuremaid ja parema kvaliteediga omavahendeid, paremat riskide katmist, finantsvõimenduse määra ja uue likviidsuse käsitusviisi kehtestamist. Need meetmed võivad avaldada mõju pankade bilansile ja tuua kaasa nende tuluse märkimisväärse vähenemise.

1.8 Seetõttu kalduvad pangad oma suurust piirama, et muutuda tugevamaks, orienteeruda kõige tasuvamatele tegevustele ning piirata finantsteenuste pakkumist, et paremini kontrollida oma riskipositsiooni.

Mõned peavad vajalikuks pöörduda tagasi algse ülesande juurde: võtta vastu klientide hoiuseid, kaitsta hoiustajaid ja rahastada reaalmajandust.

1.9 Komitee leiab, et kommertsbankade tegevus on soovitatav taas järk-järgult äri- ja investeerimisbankade tegevusest lahutada. Praegune ülemaailmne kriis näitab, et piiranguteta liberaliseerimisel põhinev globaalne finantsüsteem hõlmab riske, mis tulenevad sellest, et turud kasutavad seda vabadust halvasti.

— Rahvusvaheliste finantsgruppide ülemäärased mõõtmised muudavad nende juhtimise, järelevalve järelevalveasutustes ja hindamise reitinguagentuurides väga raskeks, nii et need ei ole enam väga usaldusväärsed.

— Finantsinstrumendid on väljunud kontrolli alt. Kuigi komitee ei ole põhimõtteliselt vastu finantsinnovatsioonile, on vastuvõetamatu, et finantstooode saaks rahvusvahelisel turul vabalt liikuda läbipaistmatul viisil, kus keegi ei tea sellega seotud riski ega seda, kellel on lõplik vastutus.

1.10 Uutel kapitalinõuete kohustustel, sealhulgas väga hea kvaliteediga omavahendite määra tõstmisel 9 %-ni 60 süsteemselt olulise panga puhul 30. juuniks 2012. aastal ja teiste pankade puhul 2018. aasta lõpuks, võivad olla katastroofilised tagajärjed kohalike pankade ja ühistupankade jaoks, mis on VKEdel ja mikroettevõtjate suhtes üldiselt vastutulelikumad. Kapitalinõuded ei tohiks olla ühegi pankade rühma suhtes diskrimineerivad.

1.11 Kui pankadel on raske kapitali kaasata, siis on ka VKEdel raskem vajalikke finantseeringuid saada. Tuleks vältida laenu raha kättesaamatumaks muutumist ja panga teenustasude suurendamist. Komitee kutsub komisjoni, Euroopa Pangandusjärelevalvet (EBA) ja riiklike järelevalveameteid üles tagama, et väikeste pankade kapitalipuhvrid oleksid kohandatud nende majandusmodelile.

1.12 Usaldatavusnõuded põhjustavad juba praegu seda, et väikeettevõtetele, sh alustavatele, innovatiivsetele ja riskantsematele ettevõtetele antakse vähem laenu ja nende antav laen muutub kallimaks. Euroopa ei saavuta strateegia „Euroopa 2020”, digitaalarengu tegevuskava, Euroopa aktiivse pilvandmetöötuse, energia tegevuskava 2050 ja Euroopa väikeettevõtlu-salgatuse „Small Business Act” eesmärke, kui uute usaldatavusmeetmete rakendamisel vähenevad väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele mõeldud finantseeringud.

Komitee kutsub komisjoni üles väga tähelepanelikult jälgima krediidi ja panga teenustasude arenguid ettevõtjate ja eraisikute suhtes.

1.13 Meetmetel, mille eesmärk on tagada turgude tõhusam järelevalve riiklike, Euroopa ja rahvusvaheliste asutuste poolt, on ulatuslikud tagajärjed pankade korraldusele ja sisekontrollile. See toob kaasa juhtkonna vastutuse suurendamise, kohustuse hoolikamalt hinnata omakapitali rentaablust ja parema riskide juhtimise. Pangad peavad koostama oma müügiprognoosid ning oma tootearenduse ja pangaportfellide strateegiad, võttes arvesse nende rentaablust ja hinnates omakapitali vastuvõtuvõimet. See toob kaasa struktuuride ümberkorraldamise, suurendades IT-osakondade, kontrolli ja riskide juhtimise olulisust ja tööhõivet muude traditsioonilistele ametikohtade arvelt.

1.14 ELi pangad annavad tööd rohkem kui 3 miljonile töötajale, kellest suurem osa töötab jaepanganduses. Alates 2011. aasta algusest on kaotatud rohkem kui 150 000 töökohta ja suletud mitmeid pangakontoreid. Erinevate prognooside kohaselt kaotatakse 2012. aastal veel 100 000 töökohta. Komitee palub komisjonil toetada valdkondliku sotsiaaldialoogi parandamist ja edendada sotsiaalpartneritega kooskõlastamist algatuste puhul, mis mõjutavad selle elukutse arengut.

1.15 Komitee soovib, et uute eeskirjade rakendamisel võetaks arvesse liikmesriikide erinevust, eelkõige ELi uute liikmesriikide puhul, kus laenuturud ei ole veel saavutanud oma täit potentsiaali ning kus suurem osa pankadest kuulub suurtele Euroopa ja ülemaailmsetele pangagruppidele. Oma bilansi parandamiseks ja uutele kohustustele täitmiseks võivad need grupid hakata oma filiaalidest vahendeid üle kandma ja piirama investeringuid, vähendades märkimisväärselt nende riikide majanduse rahastamist. Komitee tuletab siinkohal meelde Viini algatusega võetud kohustust mitte vähendada likviidsust. Tuleks kaitsta teatavaid originaalmudeleid, nt ühistupankasid Saksamaal ja Poolas. Ainuüksi Poolas kuulub sellesse sektorisse rohkem kui 300 panka. Tegemist on sektoriga, mille puhul ei ole ilma üleminekuperioodita võimalik saavutada põhjalikku reformi, millele kehtestatakse uued eeskirjad.

1.16 Ühtlustamistegevusega peaks kaasnema Euroopa Pangandusjärelevalve volituste suurendamine. Komitee tuletab meelde, et kapitali vaba liikumine tagatakse Euroopa tasandil, samas kui hoiuste turvalisus ja pankade maksevõime kuulub riigiasutuste pädevusse. Laenuturud erinevad liikmesriigiti. Liikmesriikides, kus laenuturud on liiga vähe arenenud, võib võla tasemele liiga kiire järelejõudmine põhjustada spekulatiivse mulli tekke. Kui usaldatavusnõudeid rakendatakse Euroopa Liidu tasandil ühetaoliselt, siis ei saa riigiasutused õigel ajal sekkuda. Siiski väärib kaalumist mitmete Euroopa liidrite ettepanek luua ELi pangandusliit, et luua süsteemselt oluliste pankade ELi tasandil järelevalve ja hoiuste tagatised pankroti korral.

1.17 Maailma tasandil võivad Euroopa pangad oma konkurentidega võrreldes muutuda vähem konkurentsivõimeliseks. Nende pankade jaoks, mis koguvad täiendavaid omavahendeid, on suurem osa vahenditest kättesaadavad Aasia ja Lähis-Ida riiklikest investeerimisfondidest ja pankadest. On tõsine oht, et Euroopa pangandussüsteemi omandistruktuur väljub ELi liikmesriikide kontrolli alt. Sel põhjusel palub komitee Euroopa asutustel teha rohkem jõupingutusi selleks, et samasuguseid usaldatavusnõudeid kohaldataks ka rahvusvahelisel tasandil, sest eesmärk on saavutada tõeline ülemaailmne reguleerimine.

1.18 Uued infotehnoloogiad, nagu e-pangandus, mobiilne pangandus, turvalised virtuaalsed ülekanded (elektrooniline allkiri) ja pilvandmetöötus on põhjalikult muutmas traditsioonilisi pangateenuseid. Pankadel on raske ülesanne rahastada reaalmajandust ning samal ajal seista silmitsi uue tehnoloogia kasutuselevõtmisega kaasnenud kõrgemate rahastamiskulude ja väiksema kasumlikkusega. Komitee peab vajalikuks kõigi pangandussektoris osalejate toetamist ja abistamist selle põhjaliku muudatuse ajal.

2. Sissejuhatus

2.1 Finantskriis ja selle tagajärjed majandusele on tekitanud valitsustes ja finantsasutustes küsimusi nende nähtuste sügavamate tagamaade kohta, mis põhjustasid meie arvates kindlalt kehtestatud, hästi reguleeritud ja tõhusalt kontrollitud finants-süsteemi kokkukukkumise.

2.2 Kõigepealt võeti kiiresti esimesed olemuselt finants- ja rahandusalased meetmed (baasmäär märkimisväärne alandamine, likviidsus, riigiabi). Pikema perspektiivi meetmete eesmärk oli tugevdada turgude struktuuri ja vältida tulevasi süsteemseid kriise – seega olid need meetmed oma olemuselt reguleerivad, järelevalvet käsitlevad või maksualased. Riigiüleised organisatsioonid – IMF, G20, Rahvusvaheliste Arvelduste Pank, komisjon – on võtnud koostööle avatud lähenemise, kuigi neil on erinevad seisukohad.

2.3 Alates 2008. aasta kriisist on EL vastu võtnud rohkem kui 50 õiguslikku meetet. 2011. aasta lõpuks oli läbi viidud 99 % reformidest, et need jõustuksid kohaldamiseks 2013. aastal, v.a esimese taseme omavahendite määr (T1), mida 60 süsteemselts olulist panka peavad hakkama alates 30. juunist 2012 järgima. Teistele peaks määr kehtima hakkama 2015.–2018. aastal.

2.4 2010. aasta novembris avaldatud Basel III kokkuleppes nõuti, et pankadel oleks rohkem parema kvaliteediga omavahendeid, et tulevastele finantskriisidele paremini vastu seista, ning eelkõige:

— et neil oleks lihtaktsiate nõudeks 4,5 % ja riskiga kaalutud varade puhul esimese taseme omavahendite nõudeks 6 %;

— 2,5 %-line kohustuslik omavahendite säilitamise puhver;

— vabatahtlik vastutsükliline puhver, mis lubab riikide reguleerivatel asutustel nõuda suure krediidikasvu perioodidel lisaks veel kuni 2,5 % omavahendeid.

Lisaks kehtestatakse Basel III raames 3 %-line minimaalne finantsvõimenduse määr ja kaks kohustuslikku likviidsusnormatiivi. Lühiajalise likviidsuskatte määr näeb ette, et pangal peavad olema kõrge kvaliteediga likviidsed varad, mis kataksid täielikult 30 päeva likviidsusvajadused; pikaajalise likviidsuskatte määr peab ületama ühe aasta jooksul stabiilseks rahastamiseks nõutavat summat.

2.4.1 Euroopa Komisjon tegi ettepaneku, et 2011. aasta juulis vahetataks Basel III välja CRD IV-ga, et tugevdada Euroopa pangandussektorit, julgustades samal ajal panku majanduskasvu rahastama. Kuid komisjon ei ole teinud ühtegi konkreetset algatust, mille eesmärk oleks laenuandmist julgustada.

2.5 Eesmärk on julgustada panku hoidma oma valduses rohkem omavahendeid, et nad suudaksid kriisidele vastu seista, ning pakkuda järelevalveasutustele välja uus meede pankade jälgimiseks ja sekkumiseks riskide tuvastamise korral.

2.6 CRD IV hõlmab valdkondi, mida juhitakse kehtiva kapitalinõuete direktiiviga, kuid see tuleks üle võtta iga liikmesriigi jaoks kohandatud viisil.

2.7 Viivitustest ja vastuvõetud eeskirjade puudustest hoolimata on edu uute eeskirjade suunas liikumisel märgatav, kuid siiski on vastuseta järgmised küsimused.

— Kas uued eeskirjad hõlmavad kõiki finantstoiminguid ülemaailmsel tasandil?

— Kui turueeskirjad on määratletud, kas siis on võimalik usaldada kontrollide tõhusust?

— Kas uued eeskirjad mõjutavad ja muudavad rohkem kui 8 000 pangast koosneva Euroopa pangandussektori olukorda (struktuurid, konsolideerimine, levitamise viisid, töötajad) ja selle käitumist majanduse rahastamise suhtes (laenuid ettevõtetele, omavalitsustele ja eraisikutele)?

3. Halvenenud finants- ja majandusolukord

3.1 Euroopa pangad seisavad praegu silmitsi järskude reguleerivate ja konjunktuuriliste muutustega, mis tekitavad kartusi seoses nende suutlikkusega täita oma rolli majanduse rahastamisel võlakriisi tõttu halvenenud majandusolukorras, mis mõjutab eriti rängalt euroala.

3.2 Baseli komitee (Basel III) sätete rakendamisega on pangad kohustatud suurendama omavahendeid, järgima kõrgemaid stabiilseid rahastamismäärasid ja looma usaldatavuskapitali.

3.3 Pankade kaheetapiline stressitestimine ei kaotanud kahtlusi mõju osas, mida põhjustab ühe või mitme euroala liikmesriigi maksete tegemata jätmine.

3.4 Rahvusvahelises finantsmaailmas on tekkinud usaldamatus õhkkond, mis tekitab pankadevahelisel turul likviidsusprobleeme ja sunnib panku keskendumata turvalisematele investeerimistele.

3.5 Euroopa Keskpank on selles kontekstis sekkunud kahel korral ja pakkunud pangandussektorile kogu maailmas 1 000 miljardi euro suuruses laenuandmise võimet 1 % intressiga kolmeks aastaks. See on olnud väga oluline usalduse taastamiseks pankadevahelise turu vastu ja majandusele antava laenumahu säilitamiseks. Kuid märkimisväärne osa neist vahenditest tagastati keskpangale ja teist osa kasutati avaliku sektori võla ostmiseks. Komitee leiab, et keskpank peab looma mehhanismi nende vahendite kasutamise kindlaks tegemiseks.

3.6 Vajadus pankade rekapiitalseerimise järele muutub üha pakiliseks ning Euroopa Pangandusjärelevalve hinnangul kulub selleks rohkem kui 100 miljardit eurot.

3.7 Ettevõtjate, eelkõige VKEde, omavalitsuste ja üksikisikute laenuitingimused on üha karmimad. Lisaks hindavad pangad väga hoolikalt seotud riske ning selle tulemusel suurenevad rahastamiskulud. Samal ajal on ettevõtete rahastamise alternatiiv finantsturgude kaudu üha keerulisem. See olukord koos säästupoliitikaga annab hoogu prognoosidele, mille järgi on 2012. aastal kogu Euroopa Liidus mõningate eranditega väga väike majanduskasv või polegi majanduskasvu.

4. Pangandussektori kontrollimine ja reguleerimine

4.1 Siinkohal tuleb meelde tuletada kõrge riskitasemega hüpoteeklaenude kriisi, mille ettehoiatavaid märke oleksid järelevalveasutused pidanud tähele panema. Mitte keegi ei kahelnud sellise investeeringu kasumlikkuses, mis lubas kasumit pankadele ja selle klientidele. Ometi hoiatas FDIC (Federal Deposits Insurance Corporation) nende toodete ohtlikkuse eest. Kuid FDIC ei võtnud aastatel 2002–2006 mingeid meetmeid.

4.2 Lehman Brothersi krahhi oleks saanud vältida, kui järelevalveasutused oleksid õigeaegselt märganud selle asutuse töiseid likviidsusprobleeme. Samamoodi jäi kontrolli alt välja 100 % tagatise väärtusele vastavate hüpoteeklaenudega seotud oht, mida finantsvahendajad müüsid edasi pakettidena Uute kriiside vältimiseks tuleb kehtestada finantsasutuste juhtide isikliku vastutuse meetmed ebapiisava järelevalve eest.

4.3 Kuigi on tõsi, et kriisi kutsusid esile liiga keerulised, nn mürgised tooted, on samuti tõsi, et järelevalveasutused oleksid võinud keelata nende toodete loomise ja levitamise olemasolevate eeskirjade alusel.

Uued reeglid ei saa kindlalt tagada, et uus kriis hoitakse ära, kui järelevalveasutustele ei anta piisavalt vahendeid oma ülesannete täitmiseks ja kui sisekontroll on jätkuvalt ebatõhus.

4.4 Finantsturgude liberaliseerimist arvesse võttes peavad valitsused kinni pidama rahvusvahelisel tasandil võetud koostöökohustustest, et vältida erinevalt reguleeritud alade tekkimist.

4.5 Uued eeskirjad peaksid põhinema alljärgnevatel põhimõtetel:

- a) juurdepääs panganduserialale võib olla avatud, kuid järelevalve isikute ja kapitali päritolu üle peab olema palju rangem ja tõhusam;
- b) finantstehingute eest vastutavad töötajad peavad olema allutatud litsentseerimisele, reguleerimisele ja kontrollile; pangalaadsed asutused ja varipangandus tuleb kõrvaldada;
- c) uued finantstooted peavad olema allutatud riiklike ja Euroopa pangandusjärelevalve asutuste litsentseerimisele ja kontrollile.

4.6 Järelevalveasutuste tegevust peab regulaarselt hindama sõltumatu asutus, kuhu kuuluvad eksperdid, kellel ei ole enam ametialast vastutust finantssektoris. Hindamisel tuleb rõhutada nende otsuste mõju pankade juhtimisele.

5. Millised on muudatused Euroopa pangandussektori jaoks?

5.1 Pangad on praegu suure surve all, kuna nad peavad uute eeskirjade tõttu uuesti määratlema oma ettevõtlusmudeli. Eeskirjade kombineeritud mõju koos raske rahandusliku ja majandusliku olukorraga on kaasa toonud

— kõikide finantsasutuste kapitali struktuuri tugevdamise, suurem osa neist vastavad juba esimese taseme omavahendite määrale; nad kalduvad vähendama oma bilansi suurust, et muutada kindlamaks (joonealune märkus: KMPG 2011. aasta detsembri uuring „Evolving Banking Regulations, A long journey ahead – the outlook for 2012”);

— Basel III eeskirjad ning stabiilsete netorahastamise kordajate (NSFR – *Net Stable Funding Ratio*) ja vähem kui ühele kuule vastava likviidsuskattekordaja (LCR – *Liquidity Coverage Ratio*) järgimise kohustus on põhjustanud omakapitali nõude suurenemise ja nõude säilitada ülemäärast likviidsust; mõningatel juhtudel on see neli korda kõrgem kui pankade minimaalne likviidsusnõue. Nendel meetmetel on finants-tulemustele negatiivne mõju ja nad põhjustavad pankade bilansi vähenemist;

— vastutsüklilise puhvri tõttu on raske arendada laene majanduskasvu perioodidel; Hoolimata suurest nõudlusest laenude järele seisavad pangad silmitsi omakapitali adekvaatsuse määra tõusuga. Järelevalveasutuste palvel tuleb see puhver krediidiportfellides säilitada. Riiklike järelevalveasutuste poolt kehtestatud likviidsuspuhver võib ulatuda isegi kuni 2,5 %-ni kapitalinõuetest.

5.2 Kõik see toob kaasa

5.2.1 pangandussektori omakapitali tulu (ROE) märkimisväärse vähenemise 10–30 % võrra (kõige äärmuslikemal juhtudel), mis vähendab investeerijate huvi pangandussektori vastu ja põhjustab Euroopa pankade kapitalisatsiooni languse;

5.2.2 ettevõtete ja omavalitsuste rahastamise vähendamise ja laenude kallinemise, eelkõige VKEdele antavate laenude puhul, sest neid peetakse tihtipeale kõrgema riskiga ettevõtjateks, kellel puuduvad tagatised ja piisav kaasrahastamine;

5.2.3 pikaajaliste laenude vähenemise pikaajalise likviidsuse stabiilse rahastamismäära ja finantsvõimenduse määra rakendamise tulemusel. Selline olukord võib avaldada negatiivset mõju infrastruktuuride investeerimisele;

5.2.4 kohustuse paremini hinnata omakapitali rentaablust ja riske paremini juhtida. Pangad peavad koostama oma müügiprognoosid ning oma tootearenduse ja pangaportfellide strateegiad rentaabluste ja omakapitali vastuvõtuvõime seisukohast;

5.2.5 pankadel võivad tekkida väga suured kulud seoses audite ja aruandlusega, et järgida uusi eeskirju ja vastata riiklike ja rahvusvaheliste järelevalveasutuste nõuetele. See avaldab mõju panga organisatsioonile ja nõuab struktuurilisi muutusi;

5.2.6 laenude andmist piiratakse sektorites soodustingimustel riski kaalumiseks. Lisaks võib finantsvõimenduse määra kehtestamine piirata nende riikide, kohalike omavalitsuste ja muude sektorite pikaajalist rahastamist, mis said kasu soodustingimustel riski kaalumiseks;

5.2.7 laenude kallinemise tulemusel on osa tegevustest võimalik üle kanda asutustele, mille suhtes neid eeskirju ei kohaldata. See paneb eelisolukorda pangalaadsed asutused, mis annavad üksikisikutele tihtipeale sularahas väga kõrge intressiga laene ja kelle tegevust ei kontrollita nii rangelt kui pankade puhul.

5.3 Uued eeskirjad kehtivad võrdselt nii suurtele kui ka väikestele pangandusasutustele. Need võivad osutada mittesobivaks mõnedes riikides, nagu uutes Kesk- ja Ida-Euroopa liikmesriikides, kus on kõrge majanduskasv.

— Nendes riikides võivad uued eeskirjad investeringuid piirata. Nende riikide pangad kuuluvad enamasti rahvusvahelistele gruppidele ning kodumaised osanikud on vähemuses. Emaettevõtjad võivad viia märkimisväärse osa oma filiaalide kapitalist välja, et täita kohustusi ülemaailmsel tasandil. Nii nõrgendatakse filiaale, kes piiravad oma panust kohaliku majanduse rahastamisse. Komitee tuleb meelde, et kapitali vaba liikumine tagatakse Euroopa tasandil, samas kui hoiuste turvalisus ja pankade maksevõime kuulub riigiasutuste pädevusse.

5.4 Laenuturud erinevad liikmesriigiti. Liikmesriikides, kus laenuturud on liiga vähe arenenud, võib võla tasemele liiga kiire järelejõudmine tekitada spekulatiivse mulli. Kui usaldatusnõudeid rakendatakse Euroopa tasandil, siis ei suuda riigiasutused piisavalt kiiresti sekkuda. Ühtlustamistegevusega peaks kaasnema Euroopa Pangandusjärelevalve volituste suurendamine.

5.5 Väga oluline on kaitsta teatavaid varasemast ajast pärit originaalmudeleid, nt ühistupankasid, mis toimivad hästi ja sõltumatult. Reformi, millega kehtestatakse uued eeskirjad, ei ole võimalik läbi viia ilma üleminekuperioodita. Ühistupankadel on väga oluline osa kohalikus arengus, tegutsedes oma (hoiustavate ja laenavate) klientide huvides: VKEd, põllumajandustootjad, kohalikud omavalitsused ja mitmed teised kohalikud osalejad.

5.6 Suurpangad otsivad madala riskiga investeringuid, mille kasum on suurem. Lisaks sellele kardetakse suuremaid makse ja teatud kohustusi seoses riigivõla kahjudega.

5.7 Tõenäoliselt kiireneb konsolideerimisprotsess: hoiupangad ja ühistupangad saavad tugineda sõltumatutele rahastamisallikatele, kuid pangad, mis on enda rahastamiseks pöördunud turu poole, peavad omavahel ühinema, ning sellel on negatiivsed mõjud VKEdele ja tarbijatele. Teatavad pangad osteti ja müüdi edasi pärast nende kohaliku või piirkondliku võrgustiku lõhkumist. Riigi sees kontsentreerus palju panku ühistupankade, hoiu-laenuühistute või hoiupankade sektoris.

5.8 Pankade väiksem kasumlikkus, mis tuleneb muu hulgas kõrgematest rahastamiskuludest ja väga piiravatest põhimõtetest, millega reguleeritakse likviidsuse juhtimist, võib tõsta panga teenustasusid ning tähtajaliste hoiuste ja klientide erakontode intressimäärasid.

5.9 Uute eeskirjade kontekstis kiirendavad pangad oma ümberkorraldusi ja uue tehnoloogia kasutuselevõttu (internetipank, virtuaalkontorid, nutitelefoni kasutamine).

— Uue tehnoloogia kasutamise kombineerimine ja turustatavate toodete mitmekesistamine võimendab filiaalide võrgustiku ümberstruktureerimist, suurendades sularahata kontorite arvu. Kontorid keskenduvad ainult nõustamisele ja finants- toodete müügil. Samal ajal nõuavad need uued raha ülekandmis- ja maksevõimalused tõhusamat kaitset küber- rünnakute vastu, mis ohustavad interneti ja mobiiltelefonide abil toimuvaid tehinguid.

5.10 Jaotuskanalite areng toob lõpuks kaasa kontorite võrgustike ja töökohtade arvu vähenemise. CRD IV direktiivi kohaldamine toob pankades muude pangandustegevuste arvelt kaasa töökohtade arvu suurenemise IT-osakondade ja riskijuhtimise tasandil. Kõikidel tasanditel on vaja arendada korralikku sotsiaaldialoogi tööhõive ja koolitusega seotud küsimuste kohta, et praeguste arengutega paremini toime tulla.

6. Tulevased arengud

6.1 Euroopa Parlament võttis vastu finantstehingute maksu põhimõtte ja komisjon uurib selle rakendamist; liikmesriigid ei ole selles üksmeelele jõudnud ja Ameerika Ühendriikide ametiasutused suhtuvad sellesse negatiivselt. Kavandatav madal maks ei tohiks olla pankade jaoks talumatu koormus ega halvendada nende konkurentsivõimet ülemaailmsel tasandil. Nagu rõhutatase komitee kahes hiljuti vastuvõetud arvamuses⁽¹⁾, on maksu eesmärk nii luua uusi maksulaekumisi, eelkõige arenguabi rahastamiseks, kui ka muuta pankade käitumist, et soodustada majanduse rahastamist keskpikas ja pikas perspektiivis väga lühiajaliste spekulatsioonide asemel.

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv, milles käsitletakse finantstehingute maksu ühist süsteemi ja millega muudetakse direktiivi 2008/7/EÜ” (ELT C 181, 21.6.2012, lk 55) ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 15. juuli 2010. aasta arvamus teemal „Finantstehingute maks” (omaalgatuslik arvamus) (2010) (ELT C 44, 11.2.2011, lk 81).

6.2 Volinik Michel Barnieri algatusel uuritakse jaepanganduse ning finants- ja investeerimispanganduse tegevuse üksteisest eraldamist, seades sellega kahtluse alla universaalpanga mudeli. Aruteludes on variantidena täielik eraldamine, investeerimispankade tegevuse piiramine ja oma arvel investeerimise keelamine pankades. Mõned eksperdid vaidlevad sellele ideele vastu, väites, et universaalpangad annavad turule sügavust ja likviidsust ning tagavad majanduse parema rahastamise.

6.3 Finantsmaailma ja pangandussektori arengu stsenaarium on viimase kolmekümne aasta jooksul muutunud: turgude avamine on toonud kaasa finantssektori globaliseerumise, see on omakorda aidanud kaasa maksuparadiiside ja õiguslikult vähereguleeritud tegevuse arengule ja mitmekordistumisele. Ülemaailmsel tasandil suurenenud konkurents on soodustanud finantsasutuste uute vormide ning uute toodete ja teenuste teket.

6.4 Suured pangagrupid on üles näidanud nõrkust ja kasvupiiranguid, mis välistab hea valitsemistava. Nad kalduvad oma suurus piirama, et muutuda tugevamaks ja saavutada kasumi väiksem kõikumine ja ennustatavus ning et vältida ülemääraseid boonuseid. Nad keskenduvad oma tegevuses põhiülesandele ehk hoiuste vastuvõtmisele ja laenude andmisele, piirates samal ajal muude teenuste pakkumist. Samuti piiravad

nad oma rahvusvahelist laienemist ja koondavad tegevuse suurema kasvuga turgudele, mis piirab nende kasumlikkust.

6.5 Tänu uutele eeskirjadele on preemiate määramine ja tasustamistavad pankade juhtkonnas vastutustundlikum ja allutatud rangemale kontrollile.

6.6 Igat tüüpi finantsettevõtetele laiendatud pangandusjärelvalve võimaldab kontrollida pangalaadsete asutuste (varipanganduse tüüpi) tegevust.

6.7 Vaja on kehtestada siduvad eeskirjad panganduserialale juurdepääsule, et oleks võimalik valida personali, kelle oskused annavad klientidele ja investoritele kindlustunde.

6.8 Kui finantskriisi tõttu antud riigi- ja rahvusvahelise abi andmine lõpetatakse, siis areneb kogu sektor kahtlemata sõltuvalt turutingimustest ja uute tehnoloogiate arengust, kuid eelkõige järgides iga hästi juhitud ettevõtte strateegiaid. Pankadel on raske ülesanne säilitada reaalmajanduse rahastamisel oma usaldusväärsus ning samal ajal seista silmitsi kõrgemate rahastamiskulude ja väiksema kasumlikkusega.

Brüssel, 12. juuli 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON